

Hørings svar – EU direktiver

Vi viser til Olje- og energidepartementets (OED) brev 14. januar 2019 vedrørende høring om implementering av EU-direktivene 2018/2001 (RED III / fornybar energi), 2018/2002 (EED /energieffektivisering) og forordning 2018/1999 (styringssystem).

Norsk Fjernvarme representerer 50 selskaper innen produksjon og distribusjon av varme og kjøling, og 75 selskaper fra leverandørindustrien. Medlemmene står for over 90 % av fjernvarme-produksjonen i Norge.

Forslagene er viktige for regulering av energimarkedet i EØS-området og for utbygging av fornybare varme- og kjølesystemer som del av den sirkulære økonomien.

Våre budskap

- Det er viktig å sikre konsistent tilnærming mellom de to direktivene RED III og EED II, og også med bygningsenergidirektivet, EPDB II.
- Spillvarme fra avfallsforbrenning i Norge må defineres som klimanøytralt, på linje med spillvarme fra industrielle prosesser, (RED III)
- Mål og tiltak om energieffektivisering må tilpasses kraftsystemet i Norge og derfor også knyttes til effekteffektivisering. Enova er det viktigste virkemiddelet her.
- Departementene må sikre at regelverk i forskjellige lover ikke motvirker hverandre, eksempelvis energimerkeordningen som skal sikre energi- og effekteffektivisering gjennom likebehandling av fornybar energiforsyning, og utsatt endring av energifleksibilitetskrav i TEK 17, som hemmer effekt-effektivisering.
- Vi ber departementet vurdere hensikten av dobbelte krav for termisk forsyning i borettslag, med både individuell og formålsdelt måling.

Revidert fornybardirektiv

Vi noterer at fornybardirektivet ikke innfører nye nasjonale mål i henhold til artikkel 3 (1), men et bindende mål for Europa på 32% innen 2030, som skal baseres på individuelle mål for hvert medlemsland, ref. styringssystemet-vedlegg II.

Definisjon av spillvarme

Fornybardirektivet, RED III, er vedtatt, og OED har bedt NVE gi innspill til vurdering av utslipp fra ulike energibærere som skal ligge til grunn for nasjonale handlingsplaner. I de forrige handlingsplanene fra 2010 ble forbrenning av restavfall i Norge vurdert etter en sjablong-verdi i EU, med 50% fossile utslipp. Allokeringen av dette utslippet ble så tillagt brukeren av spillvarmen fra avfallsforbrenningen. Det er imidlertid ikke forbruket av varme som styrer behovet for avfallsforbrenning, noe som eksemplifiseres med den store mengden energi som i sommerhalvåret dumpes fra norske forbrenningsanlegg fordi det ikke er behov for den.

Siden det er mengden restavfall som er dimensjonerende for forbrenningen, og ikke bruken av spillvarmen, er det ikke logisk at utslippet allokeres brukeren av varmen. Å bruke spillvarmen er å anse som klimanøytralt, på lik linje med bruk av spillvarme fra andre industrielle prosesser.

I RED III gir Artikkel 2 (9) en mer åpen definisjon for hva som defineres som spillvarme, og det er opp til hvert land å eventuelt definere mer detaljert. Vi mener at definisjonen her hjemme må ses i lys av situasjonen i Norge, som tidlig innførte deponiforbud for avfall (2009). Avfallsfraksjoner som ikke kan gjenbrukes eller gjenvinnes, leveres til et forbrenningsanlegg som sikrer en forsvarlig sluttbehandling gjennom strenge krav til røykgassrensing. Her tas uønskede miljøgasser ut av kretsløpet, og spillvarmen gjenvinnes og leveres til fjernvarme. Forbrenning med energigjenvinning gir en betydelig reduksjon av klimagassutslippene sammenlignet med alternativet, som er deponi. Så lenge vi som samfunn har avfall som må forbrennes, er det fornuftig å benytte spillvarmen. En feilaktig allokering av CO₂-utslippet til brukeren av varmen, vil bety mindre utnyttelse av spillvarmen, ettersom varmemarkedet etterspør utslippsfrie løsninger.

I Norge i dag utgjør spillvarme fra avfallsforbrenning litt under halvparten av energikildene i fjernvarmeforsyningen. Spillvarme fra industrianlegg, samt biobrensel, biogass og elektrisitet i lavprisperioder, er andre energikilder som benyttes. Det gjør fjernvarme til et fleksibelt og robust system som til enhver tid kan utnytte ulike energikilder og overskuddsvarme som finnes i samfunnet. Neste generasjons fjernvarme, som opererer på lavere temperaturnivåer enn i dag, vil også kunne utnytte spillvarme fra for eksempel dataserverparker og fryseanlegg. Dette gjøres allerede flere steder i dag.

Fjernvarmebransjen har lenge jobbet med å fase ut fossil olje i energimiksen, og ligger pr i dag på 1%, som i hovedsak oppgis som beredskap. Fjernvarme bidrar til å fase ut fossil energi i andre sektorer: bygg, industri, BA, maritim og landbruk, samt frigjøre elektrisk energi og effekt som kan brukes til andre formål. Spillvarmen fra avfallsforbrenning er en viktig del av dette bildet.

Revidert energieffektiviseringsdirektiv

Vi mener at det bør gis tilstrekkelig nasjonal fleksibilitet i implementeringen av energieffektiviseringsdirektivet. Norge er i en særstilling hva gjelder tilgang til fornybar energi, og direktivet bør implementeres ut fra hvordan det norske energisystemet er bygget opp og at energibruken i norske bygg allerede er tilnærmet fossilfri.

Mål for energieffektivisering

Et nasjonalt energieffektiviseringsmål for Norge bør tilrettelegge for mangfold og fleksibilitet i utnyttelse av fornybar energi, som bidrar til reduserte utslipp, og åpner for vekst i energibærere innen termisk energi, elektrisitet og hydrogen.

Artikkel 7 legger føringer for hvordan man skal oppnå energieffektivisering i sluttbruket tilsvarende 0,8 % pr år. Flexibilitetstiltak som omfatter fjernvarme og fjernkjøling kan inkluderes i dette.

Enova forvalter i dag de viktigste virkemiddelene for energieffektivisering, samt lokal energiproduksjon og utslippsreduksjoner. Vi støtter departementets beslutning om å knytte effekt-effektivisering og utbygging av fornybar, termisk effekt til energieffektivisering, som del av den nasjonale tilpasningen. Norge har rikelig tilgang på fornybar energi, mens effektknapphet i kalde perioder er en risiko i det norske kraftsystemet.

Energimerkeordningen for bygninger er et tiltak for energieffektivisering som departementet ønsker å gjøre mer brukertilpasset. Vi er glad for at Enovas nye forslag til endringer i større grad vil sikre likebehandling av individuelle og sentrale energiløsninger, som en av flere tilpasninger til EPBD II. Dagens energimerkeordning er et alvorlig hinder for gjenbruk av samfunnets spillvarmeressurser. Dermed er den et hinder for utbygging av alternativ grønn kapasitet for å redusere behovet for elektrisk effekt og kostnader i elnettet, slik Enova anbefaler.

I tråd med myndighetenes innretning av energiloven for å redusere investeringer i el-nettet og redusere bruk av elektrisk effekt, ber vi departementet følge opp prosessen med endringer i byggteknisk forskrift (TEK 17) som ble bebudet innført fra 1.1.2019. Dagens svake krav til energifleksibel oppvarming fører til at utbyggere velger helelektrisk oppvarming. Dette øker det elektriske oppvarmingsbehovet, det er en kostnadsdriver for nettselskapene og det vanskeliggjør for borettslag å legge til rette for nok ladekapasitet for elbiler. Moderne vannbårne løsninger i bygg koster ikke mer enn elektriske, og gir mulighet for betydelige besparelser for både beboere og energisystemet i hele byggets levetid.

En annen tilpasning til EED er en ny bestemmelse om obligatorisk energikartlegging av store foretak. Vi mener at kartlegging av energibruk bør omfatte både kjøpt og egenprodusert energi, samt informasjon om effekt- og energireducerende tiltak i tråd med artikkel 7.

Måling og fakturering av fjernvarme og -kjøling

Artikkel 9-11 behandler krav om måling og fakturering av fjernvarme og fjernkjøling. Direktivet åpner for nasjonale tilpasninger, og tar forbehold om teknisk gjennomførbarhet og kostnadseffektivitet. Det gjelder særlig krav til individuell måling i nye og renoverte boligblokker. Her bør sluttbrukere få god informasjon om hva kravet innebærer av merkostnader.

Vi vil påpeke at det allerede er et krav i TEK 17 om at nye boligblokker med sentralt varmeanlegg og yrkesbygg skal ha formålsdelte energimålere for oppvarming og tappevann, det vil si for hele varme- og kjølebehovet. Et krav om både individuell og formålsdelt måling av fjernvarme og -kjøling kan gi betydelige merkostnader for kunden. Det bør drøftes hvilken hensikt og gevinst et slikt dobbelt krav har, og hvorfor det er behov for særregler for termisk forsyning i borettslag, som ikke gjelder for bygg med elektrisk oppvarming.

Artikkel 14 gjelder evaluering av statenes fjernvarme- og kjølepotensial. Kravene vil bli justert gjennom en ny vurdering i hvert medlemsland innen 2020, med et formelt forslag i Annex VII høsten 2019.

Norsk Fjernvarme ønsker å bidra med innspill til denne evalueringen.

Vi står til disposisjon dersom det ønskes ytterligere utdypninger av våre forslag og kommentarer.

Med vennlig hilsen

Heidi M. Juhler
Daglig leder

Trygve Mellvang-Berg
Kommunikasjonssjef